

MEGOLDÓKULCS

**II. Rákóczi Ferenc
Irodalmi és Műveltségi Csapatverseny**

**házi forduló
2016**

I. Rákóczi-életrajz

A) Készítsd el a képek segítségével II. Rákóczi Ferenc vázlatos életrajzát! Legalább 10 adatot említs! A felhasznált képek sorszámát tüntesd fel a megfelelő (hozzá illő) vázlatpontban!

1.

5.

9.

2.

6.

10.

3.

7.

11.

4.

8.

12.

A) Vázlatos életrajz: 20 pont/

EGYÉNI ELBÍRÁLÁS ALAPJÁN!

B).

Melyik képhez/ képekhez kötheted a következő idézeteket? Írd be a képek sorszámához a megfelelő betűjelet! 12 pont/

a) „De bujdosóknak sírja te
Pontus határain,
Nem leng egy sóhajtás feléd
Hűv ének szárnyain!”

b) „Jobban ismered te Bécset nálamnál:
Hítségővel alkuba mért állanál?
Szava játék, hite szellő, kárhozat...”

c) „Üzenhettek már utánam,
Kézsmárk hegye, Majtény síkja,
Határ-szélen botot vágok,
Vérem többé sohse issza
Vesztett népem vesztett földje...”

d) „Hogy a fejedelem Danckában megszállta
(Franciába hiszen onnan visz a gálya) -
Ádám, a képíró, tisztelkedék nála.”

e) „...S mintha soha, soha nem várná Rodostó,
reményekkel kínzó, reményektől fosztó,
fáradt bujdosóknak nyugtot végre osztó.

Ott, időt múlatni gyalut fog markába;
maga is neveti: izzad, mit egy kába
őszül; forgács pattog gyönyörű hajába.”

Más, megalapozott válasz is elfogadható!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		B	D				C	E		A, E	

II. Rímkereső

Az alábbi versrészletekből kimaradtak a rímshavak. Egészítsd ki a szövegeket a lenti szöszedetből a megfelelő szavakkal! 12 pont/

1.

Jaj, régi szép magyar**NÉP**,

Az ellenség téged miképp

Szaggat és**TÉP**!

Mire jutott állapotod,

Romlandó cserép?

Mint egy eleven **KÉP**,

Valál olyan **SZÉP**,

Magyar nép!

De a Sasnak körme között

Fonnyadsz, mint a lép,

Szegény magyar nép!

Megrontattál, mint **CSERÉP**,

Jaj, hát szegény magyar nemzet

Jóra mikor **LÉP**?

2.

S rohanunk az ellenség elébe,

S ha utánunk nyúl száz drága **KÉZ**,

S lesz előttünk száz halálnak **KÉPE**:

Nem lesz köztünk, aki visszanez.

S majd ha eljön győzedelmünk **NAPJA**,

A szabadság dicső ünnepe,

Igy kiált föl millióknak ajka:

Aki kezdte, az **VÉGEZTE BE**!

3.

"Ingó-bingó rózsabokor vállamon!

Néma vagy-e, hogy nem szólasz **ANGYALOM**?"

- "Néma legyek, mikor arra szót vesztek,

Amiért a

Bécsi udvar

Engem ide **ERESZTETT**!

ANGYALOM

KÉPE

PAPJA

CSERÉP

KÉZ

PÉP

ERESZTETT

LÉP

SZÉP

FÉKEZTE LE

MERESZTETT

TÉP

GÉP

NAPJA

VÉGEZTE BE

KÉP

NÉP

VERÉB

III. Szövegfelismerés

Mely műből származnak az alábbi idézetek? Nevezd meg a szerzőt és a címet! 10 pont/

<p>A.</p> <p>György kiugrott a bárkából, mielőtt az ki lett volna láncolva, s pillanat alatt felfutott a lépcsőkön.</p> <p>Az ősz fejedelem széttárta reszkető karjait, s hangos zokogással szorítá kebléhez kedves gyermekét, akit a bölcsőben csókolt meg utoljára. Most aztán kivette belőle a magáét, összecsókolta a két arcát, az ajkát, a szeméit, azt a szép homlokát, azokat a gyönyörű hajfürteit, lázasan rebegeve: „fiam! kedves kicsi fiam!”</p> <p>György pedig megcsókolta az atyjának a kezét, letérdelt előtte, átkarolta a térdeit, s szép szelíd arcát atyjának a kezére fektetve fuldoklá: „Oh mon père, oh mon bon père!”</p>	<p>szerző:</p> <p>JÓKAI MÓR</p>
<p>B.</p> <p>Búbánatos szőke asszony, kékszemű! Meddig lesz még a te sorsod keserű? Rab vagyok még büszke Bécsnek várában: Rab vagyok, de Oroszlányom Harca nem lesz hiában!</p>	<p>szerző:</p> <p>ARANY JÁNOS</p> <p>cím:</p> <p>RÁKÓCZINÉ</p>
<p>C.</p> <p>Hazánk szentje, szabadság vezére, Sötét éjben fényes csillagunk, Oh Rákóczi, kinek emlékére Lángolunk és sírva fakadunk!</p> <p>Az ügy, melynek katonája voltál, Nemsokára diadalmat ül, De te nem lész itt a diadalnál, Nem jöhetsz el a sír mélyiből.</p>	<p>szerző:</p> <p>PETŐFI SÁNDOR</p> <p>cím:</p> <p>RÁKÓCZI</p>
<p>D.</p> <p>Vérkönyvet önt az útzó, Mohács, virányidon, Érzése mély, érzése szent, Mert rajtad sír, o hon!</p> <p>De bujdosóknak sírja te Pontus határain, Nem leng egy sóhajtás feléd Hív ének szárnyain!</p>	<p>szerző:</p> <p>KÖLCSEY FERENC</p> <p>cím:</p> <p>RÁKÓCZI, HAJH</p>
<p>E.</p> <p>Üzenhettek már utánam, Kézsmárk hegye, Majtény síkja, Határ-szélen botot vágok, Vérem többé sohse issza Vesztett népem veszett földje: Sohse nézek többet vissza</p>	<p>szerző:</p> <p>ADY ENDRE</p> <p>cím:</p> <p>SÍPJA RÉGI BABONÁNAK</p>

IV. Névmagyarázat

Az olvasmánylistában szereplő szövegek több, Rákóczi Ferenchez kötődő személyt is megidéztek. Nevezd meg, hogy a kiemelt szavak kiket rejtenek! 8 pont/

I.

Mi lelt, mi lelt, **szőke asszony**, kékszemű?

Társam után az én szívem keserű:

Oroszlányom viaskodik csatában,

Én pediglen

Fogva vagyok

Büszke Bécsnek várában.

asszony: RÁKÓCZI FERENC FELESÉGE,
SAROLTA AMÁLIA

oroszlány: II. RÁKÓCZI FERENC

Büszke **Bécsnek rettenetes császára!**

Minek engem itt tartani bezárva?

Miért reszket koronádnak gyémántja?

Elbocsáthatsz:

Gyöngé kezem

Koronádat nem bántja.

császár: I. JÓZSEF (I. LIPÓT IS
ELFOGADHATÓ)

II.

Ádám mester vizslat, hátra- hátralépve,

elevenedő és az eleven képre, -

s belemarkol szörnyen valami szívébe

Ádám mester:
MÁNYOKI ÁDÁM

III.

Most már bizonyos volt, hogy **György** szerelmes, az egyetlen szép asszonyba, akivel a bujdosó szóba állhat ez idegen földön. De beleszeretett volna az **Zsuzsikába** anélkül is.

Ígazi ősz típusa volt az a magyar asszonynak, amilyenek voltak a magyar férjhez ment nők (még aztán sokáig; még e század első felében is), szabadszájú, tréfát megértő: aki előtt minden bohóságot, ami megtörtént, el lehet mondani, semmin meg nem botránkozik, nagyot nevet rajta; hanem aztán amin elbeszélve nevet, azt titokban meg nem teszi. Nem bíraskodik az a mások erkölce fölött, csak a saját magáét tartja rendben. Nem kell azt féltetni: saját magát félti. Tudja jól, mi a rossz, s megtartja a jót.

[...]

Zsuzsika grófné, magyar asszonyok szokása szerint, kifogyhatatlan volt a kínálkozásban. Amellett egyik percben könnyezett, amikor eszébe jutott, hogy ez volt az ő szeretett **Miklós**ának is a kedvenc étele, meg hogy ezt a liktáriumot a felejthetlen Krisztina grófnőtől tanulta – a másik pillanatban megint jókedve volt. Mikes Kelemennel is sokat évődött, úgy téve, mintha ő járna utána, s az játszaná a bibliai Józsefet.

Az meg aztán bosszújában annál többet evett.

– No ha mink az éjjel tüzes tatárokkal nem álmodunk, hát sohasem – dörmögé a **kamarás úr**, az ozsonna végén szürcsölve a meggypálinkát a hosszúnyakú egyesből.

György: RÁKÓCZI GYÖRGY (RÁKÓCZY)

Zsuzsika: BERCSÉNYI MIKLÓS FELESÉGE (ÖZVEGYE)

Miklós: BERCSÉNYI MIKLÓS

a kamarás úr: MIKES KELEMEN

V. Részlet II. Rákóczi Ferenc naplójából

Az olvasmányok között szereplő regényrészlet Rákóczi Ferenc és fia találkozását meséli el.

Folytasd a bujdosó fejedelemnek az ezekről a napokról szóló elképzelt naplóját! (10-12 mondat)

13 pont/

Végre megérkezett kedves fiam Franciaországból. A bölcsőben fekvő, csecsemőként láttam utoljára. Szívem csordultig volt örömmel és várározással. De bizony a hétköznapok.....

AZ ÖRÖM ÉS AZ APAI SZERETET MELLETT SZEMBE KELLETT NÉZNI PÉLDÁUL A KÖVETKEZŐKKEL:

- György nem tud magyarul
- Nem ismeri a vallást, hitetlen, nem tud imádkozni
- Nem tud vadászni / Méltatlannak tartja a nyúlra való vadászást
- Unatkozik
- A bujdosók nem kedvelik meg
- Az özvegy Bercsényinének próbál udvarolni stb.

MINDEN MÁS MEGALAPOZOTT VÁLASZ ELFOGADHATÓ.

FIGYELEMBE KELL VENNII A MEGFOGALMAZÁS MÓDJÁT IS.

VI. A másik Rákóczi-fiú

„A bátyja még Bécsben sétál; elég sok jót mondanak felőlle, meglássuk még valaha, erről is eleget mondottak.” „Azt gondoltuk, hogy mind a kettő eljő, de csak a nagyobbik jött el. (...) Még nem tudhatok ítéletet tenni felőlle. Isten tudja, micsodás lesz?” (Mikes Kelemen: Törökországi levelek – részletek)

Hogyan hívják a Mikes-részletekben szereplő fiút? Mi derül ki a levelekben róla? Írj legalább három információt! **3 pont/**

RÁKÓCZI JÓZSEF

- nem tartotta meg a szép „rendtartást”, mint az apja
- hebehurgya, idegen
- titokban vizsgálódott, hűségesen kezelte-e a vagyont Mikes
- nem köszöni meg a hűséges szolgálatot
- meghalt

MINDEN MÁS MEGALAPOZOTT VÁLASZ ELFOGADHATÓ.

VII. Árulás és hűség

„A két kapitány együtt érkezett a hatalmas palota elé...” (LaczkóGéza: *A bécsi Himmelpfort utca*)

A két kapitány Franz Joseph Longueval és Gottfried Lehmann volt. Milyen szerepet töltöttek be II. Rákóczi Ferenc életében, sorsának alakulásában? Írj legalább három-három információt róluk! **6 pont/**

LONGUEVAL

pl. áruló, kém, kiszolgáltatta Rákóczi francia kapcsolatot kereső leveleit, mindezt pénzért tette

LEHMANN

pl. hűség, segítséget nyújtott Rákóczi megszöktetésében, nem fogadott el pénzt, kivégezték

MINDEN MÁS MEGALAPOZOTT VÁLASZ ELFOGADHATÓ.

VIII. feladat: Keresztrejtvény

16 pont/

1.	R	O	D	O	S	T	Ó															
2.	P	R	O	P	A	T	R	I	A													
		3.	B	E	R	C	S	É	N	Y	I	M	I	K	L	Ó	S					
4.	B	Á	T	H	O	R	Y	Z	S	Ó	F	I	A									
			5.	L	I	B	E	R	T	A	S											
6.	E	S	Z	E	T	A	M	Á	S													
			7.	M	A	J	T	É	N	Y												
				8.	N	A	P	K	I	R	Á	L	Y									
					9.	M	U	N	K	Á	C	S										
						10.	Z	Á	G	O	N											
							11.	K	Á	R	O	L	Y	I	S	Á	N	D	O	R		
12.	Z	R	Í	N	Y	I	I	L	O	N	A											
								13.	J	U	L	I	A	N	N	A						

1. A fejedelem száműzetésének helye Törökországban.
2. Részlet Rákóczi zászlajának latin feliratából: *Cum Deo...*
3. II. Rákóczi Ferenc barátja és politikai szövetségese.
4. II. Rákóczi Ferenc apai nagyanyja.
5. A Rákóczi által a szabadságharc alatt kiadott rézpénz közkeletű elnevezése.
6. A Rákóczi-szabadságharcot előkészítő tiszaháti felkelés vezéralakja, kuruc brigadéros.
7. Itt tették le a fegyvert 1711-ben a szabadságharcosok.
8. XIV. Lajos közkeletű elnevezése.
9. Annak a várnak a neve, amit Zrínyi Ilona védett a császáriak ellen.
10. Mikes Kelemen szülőhelye.
11. Rákóczi tábornagya, a szatmári béke egyik létrehozója.
12. A fejedelem anyja.
13. A fejedelem nővérének keresztnéve.

A megfejtés (sötét mező):

Milyen kapcsolat fűzte a fejedelemhez?.....

Milyen származású volt?.....

ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM: 100 PONT/